

පද හතළිහේ සැඟවුණු ඉතිහාසය - අංක දහනවය

දෙවන ශෝකය - හයවන කොටස

Jeff Pippenger

2026-07-20

දානියෙල් සහ එළිදරව් පොත් එකිනෙකට අනුපූරක වන අතර, එනම් ඒවා එකට එක්වීමෙන් සම්පූර්ණත්වයට පත් වේ.

"ප්‍රකාශනයෙහි බයිබලයේ සියලු පොත් එක්වී අවසානයට පැමිණෙයි. මෙහි දානියෙල්ගේ පොතට පූරණය තිබේ." The Acts of the Apostles, 585.

බයිබලීය අනාවැකිවල රාජධානීන් අනාවැකි ශිෂ්‍යයාගේ අවධානයේ කේන්ද්‍රය විය යුතුය, මක්නිසාද අන්තිම දිනවල බාහිර ඉතිහාසය ප්‍රධාන වශයෙන් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ එහිදීය.

"දේව වචනයේ ආලෝකයෙන්, රාජධානීන්ගේ උද්භවය හා පතනය පාලනය කරන හේතු ඉගෙනගැනීම ඉතාමත් යහපත්ය. යෙෂවයාගේ මෙම වාර්තා අධ්‍යයනය කර, ජාතීන්ගේ සැබෑ සමෘද්ධිය දේවීය මූලධර්ම පිළිගැනීම සමඟ කෙතරම් අවිභාජ්‍ය ලෙස බැඳී තිබේදැයි දකින්නවා. ඔහු මහා ප්‍රතිසංස්කරණාත්මක ව්‍යාපාරවල ඉතිහාසය අධ්‍යයනය කර, මෙම මූලධර්ම කොපමණ වාරයක් නින්දා කොට වෛරයට ලක්කරනු ලැබුවද, ඒවාගේ අනුගාමිකයන් සිරගෙටත් මරණ වේදිකාවටත් ගෙනයනු ලැබුවද, එම පූජාවන් නිසාම කෙසේ ජයග්‍රහණය කළේදැයි දකින්නවා." Education, 238.

"මහා ප්‍රතිසංස්කරණය වලන" හෝ "රාජ්‍යයන්ගේ උද්භවය හා පතනය" යනුවෙන් අදහස් කළත්, ශුද්ධ ඉතිහාසයන් දෙවියන්වහන්සේගේ වචනය තුළ ජීවිතය හෝ මරණය සම්බන්ධ ප්‍රස්තාවකි. සත්‍යයට ප්‍රේම නොකරන අය, එයට පසුව බලවත් මූලාව පිළිගන්නෝ, එසේ කරන්නේ, පාවුල් එම ඡේදය තුළ හඳුන්වාදුන් පණිවිඩය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට ඔවුන් තෝරාගත් බැවින් බව, පාවුල් දෙවන තෙසලෝනික 2 වන පරිච්ඡේදයේ ලියා ඇත. එම ඡේදය, අජාතික රෝමය හා පාප්‍ය රෝමය අතර සම්බන්ධතාවය හඳුන්වා දෙයි; එයම පෙර්ගමොස් සහ නියානිරා අතර සම්බන්ධතාවයද වන අතර, යකඩ හා මැටි අතර සම්බන්ධතාවයද වන අතර, මකරා සහ පාප්‍ය පදවිය අතර සම්බන්ධතාවයද වේ. නියානිරා විසින් නිරූපිත පාප්‍ය රෝමයේ උද්භවය සහ පෙර්ගමොස් විසින් නිරූපිත අජාතික රෝමයේ පතනය, බලවත් මූලාව පිළිගන්නෝ ද්වේෂ කරන සත්‍යයකි.

මිලර්වාදී ඉතිහාසයේදී, 1843 පුරෝගාමී වාට්ටුවට ඇතුළත් වූ මිලර්වාදීන් හා ප්‍රොටෙස්ටන්තයන් අතර වූ තර්කය, දානියෙල් 11 වන පරිච්ඡේදයේ 14 වන වචනයේ "තොපේ ජනතාවගේ කොල්ලකරුවන්" ලෙස නිරූපිත වූයේ කුමන ඓතිහාසික බලයක්ද යන්න පිළිබඳවය. මිලර්වාදීන් තර්ක කළ පරිදි එය අජාතික රෝමයේ උදයවීමද, නැතහොත් ප්‍රොටෙස්ටන්තයන් කියා සිටි පරිදි එය සෙලෙව්කිඩ්වරුන්ගේ පතනයද?

"ක්‍රියාකාරීත්වයේ වේදිකාව මත පැමිණ ඇති සෑම ජාතියකටම, 'පරීක්ෂකයා සහ ශුද්ධ තැනැත්තා'ගේ අරමුණ ඉටු කරන්නේද යන්න දැකගැනීමට, භූමියෙහි තම ස්ථානය අල්ලා ගැනීමට අවසර දී තිබේ. භවිෂ්‍යපිඨය ලෝකයේ මහත් සමාජ්‍යයන්ගේ—බැබිලෝනිය, මැදෝ-පර්සියාව, ග්‍රීසිය, සහ රෝමය—උද්ගතිය හා පතනය අනුව හඹා ගොස් තිබේ. අඩු බලයෙන් යුත් ජාතීන් සමඟ සිදු වූ පරිදිම, මේ එක් එක් සමාජ්‍යය සම්බන්ධයෙන්ද ඉතිහාසය නැවත නැවතත් පුනරාවර්තනය විය. එක් එක් සමාජ්‍යයටම තම පරීක්ෂණ කාලය තිබුණි; එක් එක් එක අසමත් විය; එහි මහිමය මැලව ගියේය; එහි බලය පහව ගියේය; එහි ස්ථානය තවත් එකකින් අල්ලා ගන්නා ලදී...."

"ශුද්ධ ලියවිලිවල පිටු අතර පැහැදිලිව පෙන්වා දෙන ලද ජාතීන්ගේ උදය හා පතනයෙන්, ඔවුන් ඉගෙන ගත යුත්තේ බාහිර හා ලෝකීය මහත්කම පමණක් කොපමණ අගනිඟද යන්නයි. බැබිලෝනිය, එහි සියලු බලයන් එහි විභවමත්කමත් සමඟ,—අපගේ ලෝකය ඉන් පසු කිසිදා දැක නැති තරම් වූ බලයත් විභවමත්කමත්, ඒ දිනවල ජනතාවට ඉතා ස්ථිරවූද දිගුකාලීනව පවතින්නාවූද ලෙස පෙනුණු ඒ දේවල් සමඟ,—කෙතරම් සම්පූර්ණයෙන් එය අතුරුදහන් වී ගොස් ඇද්ද! 'තෘණයේ මල' මෙන් එය විනාශ වී ඇත. දෙවියන්වහන්සේ පදනම ලෙස නොමැති සියල්ල මෙලෙසම විනාශ වෙයි. උන්වහන්සේගේ අරමුණ සමඟ බැඳී තිබෙනද, උන්වහන්සේගේ ස්වභාවය ප්‍රකාශ කරනද දේවල් පමණක් පවතිනු ඇත. අපගේ ලෝකය දන්නා එකම අවල දේවල් උන්වහන්සේගේ මූලධර්ම පමණි."

Education, 177, 184.

සලමොන් කියා සිටියේ අනිමි වූ විට විනාශය පැමිණෙන්නේ යැයි, එම දර්ශනය බයිබලීය ඉතිහාසයයි. මිලෙරයිට්වරු එළිදරව් පොතේ නවවෙනි අධ්‍යායයේ පස්වන හා දසවන වගන්තිවල "මාස පහක්" ලෙස නිරූපිත වූ අවුරුදු එකසිය පනහ හඳුනාගෙන ප්‍රකාශ කළහ; එහෙත් ඔවුන් එළිදරව් පොතේ නවවෙනි අධ්‍යායයේ නිරූපිත ඉතිහාසය ගැඹුරින් අනාවරණය කර නොගත්තහ. ඔවුන් දසවන වගන්තියේ මාස පහ නිවැරදිව හඳුනාගත් නමුත්, පස්වන හා දසවන වගන්ති දෙකෙහිම "මාස පහක්" යන ප්‍රකාශය අඩංගු බැවින්, එය එම වගන්ති දෙකෙහි නිරූපිත වධනාත්මක අනාවැකිය පිළිබඳ සරල අවධාරණයක් පමණක් බව ඔවුන් සිතූ බව පැහැදිලිය. දැන් පහසුවෙන් පෙන්වා දිය හැක්කේ, පස්වන වගන්තිය "මාස පහක්" නිරූපණය කරන විට, එය ක්‍රි.ව. 632 දී මහම්මද්ගේ මරණයෙන් ආරම්භ වී, බයිසන්ටියානු හෝ නැගෙනහිර රෝමානු අධිරාජ්‍යයේ අධිරාජ්‍යයා ඉරිතේගේ අවමානය සමඟ ක්‍රි.ව. 782 දී අවසන් වූ අවුරුදු එකසිය පනහ නිරූපණය කරන බවයි.

පුරෝගාමීන් නිවැරදිව දහවන පදය 1299 ජූලි 27 දින නිකොමිඩියා සටන ලෙස අදාළ කර, එය වසර එක්සිය පනහක ආරම්භය බවත්, එම කාලය 1449 ජූලි 27 දින කොන්ස්ටන්ටිනෝපලයේ රාජ්‍ය කළ අවසාන කොන්ස්ටන්ටීන්ගේ අවමන්වීමෙන් අවසන් වූ බවත් තීරණය කළහ. ජේළියෙන් ජේළියට, වසර එක්සිය පනහක කාලයක් ලෝකවාසීන් ඉස්ලාමය හඳුන්වා දෙයි; එය ප්‍රථම ශෝකය වන අරාබිගේ ඉස්ලාමයද, දෙවන ශෝකය වන තුර්කිගේ ඉස්ලාමයද යන දෙකින් නිරූපිත වේ. අධිරාජ්‍යයා සහ අධිරාජ්‍යිනිය යන දෙදෙනාම එකට අවමන් කළ එම ඉස්ලාමය, අයිරීන් විසින් නිරූපිත ස්ත්‍රියකින්ද, අවසාන කොන්ස්ටන්ටීන් විසින් නිරූපිත පුරුෂයෙකුගෙන්ද සමන්විත රාජ්‍යයක් ජයගන්නා ලෝකවාසීන් ඉස්ලාමය බව හඳුන්වා දෙයි.

අයි රී න් ගේ අපමානයෙන් අවසන් වන එකසිය පනස් වසරතුළ, අරාබි යේ ඉස්ලාමය බසින් නි න් ගේ ප්‍ර දේශය හෝභූ මි ප්‍ර දේශය තම පාලනයට ගනී යි ; එමෙන් එතරම් අපමානි තනත් න් වයකට පත් වූ බැවින් , අනෙකුත් බලහත් කාර අයකි වසරතුනක් පුරා කප් පම් ගෙවී මට ඇය බලකෙරුණාය. අන් නි මකොන් ස් ටන් අපමානය සි දු වූ කල, එය වසර හතරක කාල පරිච්ඡේදයක ආරම්භය සනිටුහන් කළේ ය; එය අවසානයේ වටලුමක් න් හා නැගෙනහිර රෝමයේ අගනුවර පෙරළාදැමීමෙන් නි මවේ . දෙකම අවස්ථාවල එය ඉස්ලාමය විය—අයි රී න් සම්බන්ධයෙන් අරාබි ය ඉස්ලාමයද, අන් නි මකොන් ස් ටන් ටයි න් සම්බන්ධයෙන් ඉස්ලාමයද. අන් නි මදවස් වල, පළමු හා දෙවන විප්ලවයන් තුළ ඉදිරිපත් කරනු ලබන අරාබි ය සහ තුර්කි ඉස්ලාමය නසා ක්ෂීකරු වන් දෙදෙනා විසින් නිරූපිත ලෝකව්‍යාප්ත ඉස්ලාමය, පළමු වඟු මි ප්‍ර දේශය අන් පත් කරගනු ඇත; ඉන් පසු අගනුවරද, නැගෙනහිර රෝමයේ කොන්ස්ටන්ටයිනි විසින් නිරූපිත අන් දේශපාලන ඒකකය, නැගෙනහිර රෝමයේ අයි රී න් විසින් නිරූපිත අන් නි ආගමික ඒකකය සමඟ සංකේතාත්මක ලෙස විවාහ වී ඇත. “දේශපාලන” සහ “ආගමික” ඒකකයන් පදයන් මෙහා විතකරන් නේ , මෘගයාගේ රූපය නම් සංකේතය පළමු වචන සන් ජනපදය තුළද, ඉන් පසු ලෝකය තුළද සිදු වන බව සඳහන් කි සඳහාය. මෘගයාගේ රූපය යනු , කොන්ස්ටන්ටයිනි සහ අයි රී න් ගේ සංකේත විවාහයයි ; ඔවුන් දෙදෙනාම තම භූමි ප්‍ර දේශය සහ අගනුවර ඉස්ලාමයට අනිමි කී රී මෙන් අපමානි ත කරනු ලැබෙති .

ඉතිහාස දෙක එකිනෙකට සමාන කර බැලීමෙන් ඔවුන්ගේ විවාහය හඳුනාගත හැකි වන අතර, ක්‍රි.ව. 313 දී මිලානෝ ආඥාව ක්‍රියාවට නැංවූ විට කන්ස්ටන්ටියා සහ ලිසිනියස් අතර වූ විවාහය මගින් එය පූර්වදර්ශනය කරන ලදී; එවිට සංකේතාත්මක ස්මිට්තා සභා යුගය අවසන් වී, සංකේතාත්මක පෙර්ගමොස් සභා යුගය ආරම්භ විය. බලවත් මෝහයකට භාර දෙනු ලැබූවන් ලෙස පාවුල් හඳුන්වන අය, පාපයේ මනුෂ්‍යයා ප්‍රකාශ වීමට පෙර සිදුවන ප්‍රායෝගිකද ඇතුළත් වන පාවුල්ගේ අනතුරු ඇඟවීමේ පණිවිඩය දැකීමට අකමැති වෙති. එම ප්‍රායෝගික පෙර්ගමොස්ගේ ඉතිහාසයේ සිදුවන අතර, පාපයේ මනුෂ්‍යයා ක්‍රි.ව. 538 දී ප්‍රකාශ විය; එවිට නියානිරා සභා යුගය ආරම්භ විය.

කිසිවෙක් කිසි අයුරකින් ඔබ සැම රවටා නොදේවා. මක්නිසාද පළමුවෙන් විශ්වාසයෙන් වැටී යාමක් පැමිණ, විනාශයේ පුත්‍රයා වන පාපයේ මිනිසා ප්‍රකාශ නොවන්නේ නම්, ඒ දවස නොපැමිණේ. ඔහු දෙවියන් යැයි කියනු ලබන සියල්ලටත්, තමස්කාර කරනු ලබන සියල්ලටත් විරුද්ධව නැඟී, ඒ සියල්ලට වඩා තමන් උසස් කරගනියි. එසේම ඔහු දෙවියන් මෙන් දෙවියන්වන්නේයේගේ මාලිගාවෙහි හිඳ, තමන් දෙවියන් බව පෙන්වයි. 2 තෙසලෝනික 2:3, 4.

නැගෙනහිර රෝමයේ ඉතිහාසය, නැගෙනහිර රෝමය බටහිර රෝමය සමඟ ඇති සංකේතාත්මක සම්බන්ධතාවයෙන් ද නිරූපිත වන අනාවැකිමය සත්‍යයට සාක්ෂි දෙකක් සපයයි. එම සම්බන්ධතාවයේදී බටහිර රෝමය සභාව වන අතර නැගෙනහිර රෝමය රාජ්‍යය වේ. දැනියෙල් දෙවන පරිච්ඡේදයේ යකඩ සහ මැටි ලෙස නිරූපිත පරිදි, රෝමය සභාව හා රාජ්‍යය එක්වීමකි.

අවසාන දි නවල ලෝක පු රා ඉස් ලාමය සභාවක් හා රාජ්‍ය යක් එක් වූ සංයෝජනයක් ලෙස නි රු පි තබලයකට වි රු ද් ධව පැමි ණ, එහි භූ මි ප්‍ර දේ ගය සහ අගනු වර අ කරගත් නා බව වි ය් වාසදායක ලෙස දැකී ය හැකි එක් හේ තු වක් නම් , එය එළි ද නවවන පරි චි ඡේ දයේ පු ඡනී ය ඉති හාසයෙන් ලැබෙන නවත් සාක් ෂි දෙකකි න් කරනු ලැබී මයි . ඔස් මාන් 1299 ඡු ලි 27 දි න නි කෝමී ඩි යාහි භූ මි ප්‍ර දේ ගය ඉන් දෙවසරකට පසු , 1301 දී , ඔහු නි කයාහි භූ මි ප්‍ර දේ ගයද ඡයගත් තේ ය. ඔහු පු ත්‍ර යා 1331 දී නි කයාහි අගනු වර ඡයගත් තේ ය; එම පු ත්‍ර යාම 1337 දී අවසන් ි හතරක අවරෝධයකි න් පසු නි කෝමී ඩි යාහි අගනු වරද ඡයගත් තේ ය. පු රෝග ඔස් මාන් සමග 1299 ඡු ලි 27 දි න සලකු ණු කළ නමු ත් , ඔටෝමාන් අධි රාජ්‍ය ය ස කි රී මේ ඵෙහි හාසි ක දෙවන පි යවර ලෙස නි කයා සටන නම් ර්ලභ සටනකි සි වි සලකා බැලූ යේ නැත. 1299 ඡු ලි 27 දි න ඉර් දා නී නි ය කරා ළඟා වී මට නි බු පි යවර කි හි පයකි න් පළමු පි යවර වි ය. තු රී කි ඉස් ලාමයේ පළමු පි යවර දෙක 1449 නැවත 1840 දී , නැවත 9/11 දි න, තවද නැවත 2023 දෙසැම් බර් 31 දි න අවසන් වූ අනාවැකි යක ආරම් භය හඳු නා දු ත් තේ ය.

එම පියවර දෙකෙන් පළමුවැන්න වසර එකසිය පනහක ආරම්භය පමණක් සලකුණු කළේ නොව, එය වසර නිස්අටක ආරම්භයද සලකුණු කළේය. එය ඔස්මාන් විසින් නිකොමෙදියා ප්‍රදේශය අල්ලාගැනීමෙන් ආරම්භ වූ අතර, වසර නිස්අටකට පසු 1337 දී වසර හතරක වටලුමක අවසානයේ ඔස්මාන්ගේ පුත්‍රයා නිකොමෙදියාගේ අගනුවර අල්ලාගත් විට එය අවසන් විය. නිස්අට යන සංඛ්‍යාව “නැගී සිටීම” නියෝජනය කරයි; නිකොමෙදියා ප්‍රදේශය ඔස්මාන්ගේ ආරම්භක අල්ලාගැනීම තුර්කි ඉස්ලාමයේ නැගී සිටීම සලකුණු කළේය. එම පළමු වසර නිස්අටක පියවර තුළ, “වසර හතරක” වටලුමක් නිමාව සලකුණු කරයි. වසර එකසිය පනහේ අවසාන පියවරේදී, අවමානය පනවනු ලබයි; එයින් වසර හතරකට පසු, 1453 දී, නැගෙනහිර රෝමයේ අගනුවර අල්ලාගනු ලැබේ.

එය 1453 දී ඔටෝමාන් තුර්කිවරුන් වූවන්, හෝ ඔස්මාන්ගේ පුත්‍රයා 1337 දී නිකොමීඩියාද 1331 දී නිකායිසාද දෙකම අත්පත් කරගැනීම වූවන්, මෙම අවස්ථා තුනෙහිම එක් එක් අගනුවර නගරය ඉතිහාසයේ කිසියම් අවස්ථාවක නැගෙනහිර රෝමයේ අගනුවර ලෙස සේවය කර තිබුණි. මෙම රේඛා තුනම හඳුනාදක්වන්නේ නැගෙනහිර රෝමය ඡයගැනීමයි. එම රේඛා තුනෙන් එක් එක් රේඛාව හඳුනාදක්වන්නේ ඉස්ලාම් ආගම පළමුව නැගෙනහිර රෝමයේ භූමිප්‍රදේශයද, ඉන් අනතුරුව එහි අගනුවරද ඡයගැනීමයි. එම අගනුවර තුනම නම් කර ඇත්තේ එම භූමිප්‍රදේශයේ නාමයමෙනි. එම රේඛා තුනෙන් එක් එක් රේඛාවට විශිෂ්ට අල්ෆා සහ ඔමේගා ඵෙතිහාසික චරිත ඇත. අධිරාජ්‍යා සහ අධිරාජිනිය යන දෙදෙනාම ඉස්ලාම් මඟින් නින්දාවට පත්කිරීම සමග සභාව සහ රාජ්‍යය අතර සම්බන්ධතාවයක් හඳුනාදක්වමින්, එම (ෆ)චනමය නින්දාව 330 දී කොන්ස්ටන්ටයින් මහා රජු රෝම නගරයට වඩා කොන්ස්ටන්ටිනෝපලය තෝරාගත් විට නින්දාවට පත් වූ බටහිර රෝමය සමඟද ඔවුන්ගේ රේඛා සම්බන්ධ කරයි. බටහිර රෝමයේ අවසාන නින්දාව 476 දී එහි අවසාන අධිරාජ්‍යා සමග පැමිණි අතර, එතැන් පටන් එය ශීඝ්‍රයෙන් පිරිහෙමින් ගියේය.

නැගෙනහිර රෝමය සම්බන්ධයෙන් බටහිර රෝමය සභාව වූ අතර, නැගෙනහිර රාජ්‍යය විය. 330 දී ආරම්භයේ දී අවමානය, ඉන් පසු 476 දී අවමානය, එවිට 782 දී, සහ නැවතත් 1449 දී. රාජ්‍යයක් බෙදී යාමෙන් ආරම්භ වන අවමානයේ රේඛාවක්; 476 දී අධිරාජ්‍යයා, එබැවින් අධිරාජ්‍යයද, අහිමි වීමේ අවමානය එයට පසු විය; එසේම ඉස්ලාමය විසින් පළමුව 782 දී නැගෙනහිර හා මිසරයට, පසුව 1453 දී නැගෙනහිර අගනුවරටත් අවමානය ගෙන එන ලදී.

බයිබලීය අනාගතවිශිෂ්ට ඉස්ලාමය නැගෙනහිර හා බටහිර රෝමය යන දෙකේම රේඛාව එළිදරව් කරයි; තවද අද ඉස්ලාමය නිපදවමින් සිටින ආලෝකය, ඉස්ලාමය පිළිබඳ මිලේරයිට් පුරෝගාමීන්ට හිමි වූ මූලික ආලෝකය සමඟ සම්මත වුවද, එය එය ඉක්මවා බොහෝ දුරට ගමන් කරයි. 2024 දී 'දර්ශනය ස්ථාපිත කරන තමාගේ ජනතාවගේ කොල්ලකාරයෝ කවුරුන්ද' යන ප්‍රශ්නය සමඟ ආරම්භ වූ පරීක්ෂාකාලය, එම පරීක්ෂණ කාලයේ අල්ගාව වූ අතර, දැන් පරීක්ෂණ කාලයේ අවසානයේදී එළිදරව් පොතේ නවවන පරිච්ඡේදයේ ඉස්ලාමය යන විෂයයෙන් ලැබෙන ආලෝකය, මෙම වර්තමාන අන්තිම දවස් දක්වා කිසිදා ඇගයීමට ලක් නොවූ බටහිර හා නැගෙනහිර රෝමය පිළිබඳ සාක්ෂි එක් කරයි.

දැනියේ 11 වන පරිච්ඡේදයේ 10 සිට 16 දක්වා වූ පදයන්හි පිහිටා ඇති ඉතිහාස රේඛා, 9 වන සිට 11 වන පරිච්ඡේදයන් තුළ නිරූපිත ඉස්ලාමයේ අනාවැකිමය රේඛා මඟින්, මේ ලිපි තුළ දැනටමත් විමර්ශනය කරමින් සිටින රේඛා සමඟ සම්බන්ධ වන සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරමින් එකට ගෙන එයි. එහෙත් ඉස්ලාමයේ උද්භවය නිරූපණය කරන අනාවැකිමය විග්‍රහය තුළ මිලරයිට්වරුන්ගේ ව්‍යාපාරයේද, එක් ලක්ෂ හතළිස් හතර දහසක ව්‍යාපාරයේද උද්භවය අන්තර්ගතය. එළිදරව් 9 හි කාල අනාවැකි තුළ ස්ථිරව පිහිටුවා ඇති අතර ඒවායේ අංගයක්ද වන අවුරුදු හතර බැගින් වූ කාලපරිච්ඡේද දෙකක්, 1840 සිට 1844 දක්වා වූ අවුරුදු හතරට සාක්ෂි සපයයි. 1844 දී අනාවැකිමය කාලය තවදුරටත් නොපවතින බැවින්, එම සංකේතාත්මක අවුරුදු හතරක කාලපරිච්ඡේදය කාලය මඟින් නොව, එහි අනාවැකිමය ලක්ෂණ මඟින් නිර්වචනය කරනු ලැබේ. පළමු අවුරුදු හතරක කාලපරිච්ඡේදය 1337 දී, ඔහුගේ පියා එම ප්‍රදේශය ජයගත් පසු අවුරුදු තිස් අටකට පසුව, පෙරදිග රෝම අධිරාජ්‍යයේ පැරණි අගනුවර වූ නිකොමේදියාව ඉස්ලාමය විසින් ජයගැනීම හඳුන්වයි. දෙවන අවුරුදු හතර 1449 දී ඉස්ලාමය මඟින් සිදුකරවන ලද පෙරදිග රෝමයේ දේශපාලන හා ආගමික පාලකයන්ගේ නින්දාව හඳුන්වයි; තෙවන අවුරුදු හතර 1840 අගෝස්තු 11 දින තම මහිමයෙන් පොළොව ආලෝකමත් කළ දූතයා බැස ආ විට දෙවියන්වහන්සේගේ බලයේ මහාශ්‍රියානුකූල ප්‍රකාශනයක් හඳුන්වයි.

පළමුවන හා දෙවන දේවදූතයාගේ මිලරයිට් ඉතිහාසය, එක්ලක්ෂ හතළිස් හතර දහසක් වූ අය මුද්‍රා කිරීමේ කාලයේ තුන්වන දේවදූතයාගේ ඉතිහාසය සමඟ අනුරූප වේ. එම අවසාන මුද්‍රා කිරීමේ කාර්යය පාපය මකාදැමීම ය; එය දේවත්වය මනුෂ්‍යත්වය සමඟ එක්වීම ය; එය ඉස්ලාමය විසින් ගෙන එනු ලබන යුද්ධයක අතරතුර සිදු වේ.

ඔහු අගාධ කුහරය වි වෘත කළේ ය; එවිට ඒ කුහරයෙන් මහජන කුටියක දුම මැදි මක් නැගී ආවේ ය; එම කුහරයේ දුම නිසා සූර්යයාද වාතයද අඳුරු විය. තව දුරටත් පෘථිවිය මතට පළඟැටි යෝනි ක් ම ආහ; ඔවුන්ට පෘථිවියේ විෂකුර

ඇති බලය මෙන් බලය දෙන ලදී . නවද ඔවු න් ට අණ කරන ලද් දේ පෘථි වී යේ තෘණයටවත් , කි සි හරි තද ව්‍ය යකටවත් , කි සි වෘක් ෂයකටවත් හානි නොකර ලෙසය; එහෙත් තම නළල් වල දෙවි යන් වහන් සේ ගේ මු ද්‍ර ට වනැති මනු ෂ්‍ය යන් පමණක් හානි කරන ලෙසය. එළි දරව් 9:2-4.

සියලු අනාවැකිවල සම්පූර්ණ ඉටුවීම අවසාන දිනවල සිදුවන බැවින්, මෙම ඡේදය එකලස් එක්ලක්ෂ හතළිස් හතරදහස මුද්‍රා තැබීම හඳුන්වා දෙයි. එළිදරව් පොතේ නවවන පරිච්ඡේදයේ ඉස්ලාම් පිළිබඳ අනාවැකිය, ඉස්ලාම් අවහිර කරන ලද 1840 අගෝස්තු 11 වන දිනෙන් අවසන් වූ ඉතිහාසය තුළ, දර්ශනය ස්ථාපිත කරන බලයේ අති සම්පූර්ණ රූපකය එකට ගෙන එන ඉතිහාසමය යතුර සපයයි. එම ස්ථානයෙන් පසු එළිදරව් නවයේ සාක්ෂිය දසවන පරිච්ඡේදයටත් පළමු සහ දෙවන දූතයන්ගේ ඉතිහාසයටත් දිග හැරුණි. අනතුරුව එකොළොස්වන පරිච්ඡේදයේදී තුන්වන විපත්තිය ඉර්දා නීතිය සමඟ අකස්මිකව පැමිණෙයි; එය තුන්වන දූතයාගේ මහත් හඬා කෑම ආරම්භ වන කාලයයි. දානියෙල් සහ එළිදරව් පොතෙහි දක්වා ඇති රාජධානීන්ගේ උදය හා පතනය සංවිධානය කිරීමේදී නවවන පරිච්ඡේදය ඉස්ලාම්ගේ යතුර වේ. දසවන සහ එකොළොස්වන පරිච්ඡේද එකලස් එක්ලක්ෂ හතළිස් හතරදහස වූ ප්‍රඥාවන්ත කතෘයාවන්ගේ අත්දැකීම හඳුන්වා දෙයි. නවවන පරිච්ඡේදය බාහිර දර්ශනය ස්ථාපිත කරන සංකේතය හඳුන්වා දෙන අතර, දසවන සහ එකොළොස්වන පරිච්ඡේද අතිශුද්ධස්ථානය තුළට බැටළු පැටවා අනුගමනය කිරීම සමඟ සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර දර්ශනය හඳුන්වා දෙයි.

එළිදරව් පොතේ දසවන පරිච්ඡේදය විවෘත කුඩා පොතක් අතැතිව බැස එන බලවත් දූතයා වශයෙන් ක්‍රිස්තුස්වහන්සේ සමඟ ආරම්භ වේ. එම සිද්ධිය, අවුරුදු තුන්සිය අනූඑකක් සහ දින පහළොවක් හඳුන්වන එළිදරව් 9 වන පරිච්ඡේදයේ අනාවැකිය අවසන් වන අවස්ථාවේදී, 1840 අගෝස්තු 11 වන දින ඉටු විය. එළිදරව් 10 මගින්, 1844 ඔක්තෝබර් 22 වන දින යොහාන්ගේ බඩ තුළ පණිවිඩය තිත්ත වූ තැන දක්වා ඉදිරියට ඇති ඉතිහාසය හඳුන්වයි. 1840 සිට 1844 දක්වා වූ එම අවුරුදු හතර, පළමු දූතයාගේ පැමිණීමෙන් ආරම්භ වී තුන්වන දූතයාගේ පැමිණීමෙන් අවසන් වේ. 1840 අගෝස්තු 11 ඉටු වීමෙන් පසුව අනුගමනය කළ එම අවුරුදු හතර, අවුරුදු තුන්සිය අනූඑකක් සහ දින පහළොවක ආරම්භයේදී 1449 ජූලි 27 සිට 1453 දක්වා වූ අවුරුදු හතරකින් පූර්ව රූපිත කරනු ලැබීය. එම අවුරුදු හතරක කාල පරාස දෙකම, 1333 සිට 1337 දක්වා නිකොමිඩියා නගරයේ ආක්‍රමණය සමයේ වූ අවුරුදු හතර සමඟ සමාන්තර වේ. සංකේතාත්මක ලෙස, නැගෙනහිර රෝමය ඉස්ලාමය විසින් තෙවරක් ජයගනු ලැබීය. පළමුව, 1331 දී නිකොයාගේ ආක්‍රමණයේදීය; අනතුරුව, 1337 දී නිකොමිඩියා නගරයේ අවුරුදු හතරක ආක්‍රමණයේදීය; ඉන්පසු, 1453 දී කොන්ස්තන්තිනෝපලයේ ආක්‍රමණයේදීය.

ඩයොක් ලී ෂි යන් ක්‍රි .ව. 393 දී නී ති මය වශයෙන් රෝමය නැගෙනහිර හා බටහිර බෙදා වෙන් කළේ ය; කොන් ස් ටන් ටයි න් ක්‍රි .ව. 330 දී අනාවැකි ක අර් එයෙන් රෝ නැගෙනහිර හා බටහිර ලෙස බෙදා වෙන් කළේ ය. ක්‍රි .ව. 395 දී අධි රාජ්‍යා වූ නී යඩෝසි යස් ප්‍ර එමයාගේ මරණයෙන් පසු , ඔහු නැගෙනහිර රද බටහිර රද නම පු ර දෙදෙනාට උරු ම වශයෙන් පවරා දු න් බැව් න් , අධි රාජ්‍ය ය වී ඩි මන් ව හා ස් ටී ර ශ් ගී යේ ය. කතෝලි ක සභාව ක්‍රි .ව. 1054 දී "මහා හේ දය" තු ලදී නැගෙනහිර හා බටහිර

ලෙස බෙදී ගි යේ ය. එමහේ දය කු මි කවසි දු වූ වාක් මෙන් ම, පසු ව පැමිණි ප
 එසේ ම කු මි කවි ය. එමහේ දය අද දක් වාම පවතී . එම දි න සි ට අවු රු දු පනහක්
 රෝමයේ බටහි ර සභාව ඉස් ලාමයට එරෙහි ව, දළ වශයෙන් අවු රු දු දෙසි යකකු රු
 යු ද් ධ ආරම් භ කළේ ය. බටහි ර රෝමය එහි අවසාන අධි රාජයා අහි මි වූ වි ට, ක්‍රි
 පනනය වී ය. නැගෙනහි ර රෝමය ක්‍රි .ව. 1453 දී පනනය වී ය. පාෂ් වාදී රෝමය ක්‍රි .ව. 1798
 දී පනනය වී ය. පි ළි මාරාධනි ක රෝමය ක්‍රි .ව. 393, 330 සහ 395 යන වර්ෂවල
 නැගෙනහි ර හා බටහි ර ලෙස බෙදී ගි යේ ය. පාෂ් වාදී රෝමය ක්‍රි .ව. 1054 දී නැගෙනහි
 හා බටහි ර ලෙස බෙදී ගි යේ ය. සහෝදර් වයි ටි , රාජ්‍ය යන් ගේ උද් ගමය හා පනනය,
 දෙවි යන් වහන් සේ ගේ වචනය අධ්‍ය යනය කී රී මේ දී මු ලි ක යොමු බි දු වක්

එළිදරව්වෙහි නවවැනි අධ්‍යායයෙන් ඉතිහාසයේ ආලෝකයට ගෙන එනු ලබන
 රාජධානීන්, දර්ශනය පිහිටුවන්නේ රෝමය බවට ඇති තර්කය ශක්තිමත් කරයි.
 ඉස්ලාමය සහ එක්ලක්ෂ හතළිස් හතර දහස අතර ඇති ප්‍රකාශනීය සම්බන්ධතාවය,
 ක්‍රිස්තුස්වහන්සේ ගැඬරුවෙකු මත යෙරුසලමට පැමිණීමෙන් ආදර්ශිත වූ මධ්‍යරාත්‍රී
 හැඩිමේ පණිවිඩය, පළමු අහෝවෙහි කාලයේ ආරම්භ වූ, අනාවැකියේ දෙවන කොටස
 තුළ දෙවන අහෝවෙහි දිගටම ගමන් කළ, සහ එම අනාවැකියම සම්පූර්ණ වීමත්
 සමඟ පළමු සහ දෙවන දූතයන්ගේ මිලර්වාදී ව්‍යාපාරය ආරම්භ වූ සිව් අවුරුදු
 ඉතිහාසය තුළ නම සම්පූර්ණතාවයට පැමිණි කාල අනාවැකියකින් නිරූපිත වන බවට
 සාක්ෂිය වේ. අනාවැකිය "නිස්අට සහ දෙවසර" (1299 සහ 1301) යන සංකේතයෙන්
 ආරම්භ වූ අතර, එය ඉස්ලාමයේ උදය සලකුණු කළේය; එය "නිස්අට සහ දෙවසර"
 (1838 සහ 1840) යන සංකේතයෙන් අවසන් වූ අතර, එය මිලර්වාදීන්ගේ උදය සලකුණු
 කළේය.

1844 දී, 1333 සිට 1337 දක්වා වූ වටලුමෙන්ද, 1449 සිට 1453 දක්වා වූ වටලුමෙන්ද
 ආදර්ශවත් කර පෙන්වා දෙන ලද මිලරයිට්වරුන්ගේ අවුරුදු හතරක කාලය අවසන් වූ
 විට, අනාවැකියම කාලය තවදුරටත් යෙදවිය යුතු නොවීය. එක්ලක්ෂ හතළිස් හතර
 දහසගේ ධජය ඔසවා තැබීම, ඉස්ලාමය ඔසවා තැබෙන අනාවැකිය සමඟ සෘජුව
 සම්බන්ධ වී ඇත.

යුදා, නුඹේ සහෝදරයෝ නුඹට ප්‍රශංසා කරනු ඇත; නුඹේ අන නුඹේ සතුරන්ගේ
 කණුරිය මත වනු ඇත; නුඹේ පියාගේ පුත්‍රයෝ නුඹ ඉදිරියෙහි නමස්කාර කරනු
 ඇත. යුදා සිංහ පැටවෙකි; මාගේ පුත්‍රය, ගොදුරෙන් නුඹ ඉහළට නැඟී ඇත; ඔහු
 නැමී සිටියේය, සිංහයෙකු මෙන්ද වයෝවෘද්ධ සිංහයෙකු මෙන්ද වැතිර සිටියේය;
 කවුද ඔහු උද්දීපනය කරන්නේ? රාජ දණ්ඩය යුදාගෙන් පහව නොයන්නේය,
 නීතිදායකයාද ඔහුගේ පාද අතරින් ඉවත් නොවන්නේය, ශීලෝ පැමිණෙන තුරු;
 ජනතාව එක්රැස් වන්නේද ඔහු වෙතය. ඔහු තමාගේ කොළවා වැලට බැඳ
 තබන්නේය, තමාගේ ගැඬුවාගේ පැටවා උතුම් වැලට බැඳ තබන්නේය; ඔහු තමාගේ
 වස්ත්‍ර ප්‍රේෂාරයෙන් සෝදාගන්නේය, තමාගේ ඇඳුම් ප්‍රේෂාර ලේයෙන්නේය. ඔහුගේ ඇස්
 ප්‍රේෂාරයෙන් රතු වනු ඇත, ඔහුගේ දත් කිරි මෙන් සුදු වනු ඇත. උත්පත්ති
 49:8-12.

එක් ලක්ෂ හතළිස් හතර දහසක් ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ වර්තය සම්පූර්ණ වීමට ප්‍රතිඵල
 වන බව මිඹි බ්‍රිතාන්‍ය කරති ; ක්‍රිස්තුස් වහන්සේ ද අනෙක් සංකේතයක් මකති ර
 "තෝරාගත් වැල" ලෙස හඳුන්වනු ලබන සේ ක. උත්පත්ති 16:12 හි ඉෂ් මායෙල්

මි නි සෙකු ලෙස හඳු නාගනු ලැබේ .

ඔහු වනාන්තර මනුෂ්‍යයෙකු මෙන් වන්නේය; ඔහුගේ අත සෑම මනුෂ්‍යයෙකුටම
විරුද්ධව තිබේද, සෑම මනුෂ්‍යයෙකුගේම අතද ඔහුට විරුද්ධව තිබේද යනසේය;
ඔහු තම සියලු සහෝදරයන්ගේ සම්මුඛයෙහි වාසය කරන්නේය.

"වල්" යනුවෙන් පරිවර්තනය කර ඇති වචනය වනාහි අරාබි වල් කොටළුවාය. අවසාන
දවස්වල ක්‍රිස්තුස්වහන්සේගේ නියෝජිතයෝ වල් අරාබි කොටළුවාගේ පණිවිඩය මත
යාත්‍රා කරති—ක්‍රිස්තුස්වහන්සේ යෙරුසලමට පැමිණි විට නැගී ගිය කොටළුවා, බිලාම්
ඔහුට තුන්වන වර පහර දුන් පසු අන්තිමේදී කතා කළ කොටළුවාය. 1840 දී පළමු
දූතයාගේ පණිවිඩයට බලය දුන් පණිවිඩය, එම වලනයට බලය දුන් පණිවිඩය පිහිටා
තිබූ එම අනාවැකිය ඉතිහාසය තුළම තිබූ, අදාල හා වැදගත් අවුරුදු එකසිය පනහක
අනාවැකියක් නොදුටුවේය. 1840 සිට 1844 දක්වා වූ ඉතිහාසය පූර්වචිත්‍රණය කළ, එම
එකම කාල අනාවැකිය තුළ ඇති අවුරුදු හතරක කාලපරිච්ඡේද දෙකද ඔවුන්
නොදුටුවෝය. යුදා ගෝත්‍රයේ සිංහයා දැන් "පැරණි මාර්ග" වලින් කිසිදා පෙර නොදුටු
ආලෝකයක් විවෘත කරමින් සිටී; එය 2023 දෙසැම්බර් 31 සිට විවෘත වෙමින් ඇති එම
ආලෝකයට එකඟ වන ආලෝකයකි. නැගිටිලිට පහර දෙනුයේ ඉස්ලාමයද යන්න
පිළිබඳ සියලු සැකයන් එය ඉවත් කරයි. එම ආලෝකය රෝමයේ සංකේතය ප්‍රකාශමත්
කරමින්, 2024 දී "නුඹගේ ජනතාවගේ කොල්ලකරුවන්" පිළිබඳ ආල්ෆා විවාදයට
ඔමේගා ප්‍රකාශයක් බවට පත්වෙයි; එමෙන්ම මිලර්වරුන්ගේ ඉතිහාසයේ එම එකම
සංකේතය පිළිබඳ වූ තර්කයේ ඔමේගා සංකේතයද එයම වෙයි. එය හඳුනා දෙන්නේ,
ප්‍රකාශන පොත නවවන පරිච්ඡේදයේ කාල අනාවැකිවල ඉස්ලාමය, එකසිය හතළිස්
හතර දහසේ මුද්‍රා තැබීමේ කාලයේ අභ්‍යන්තර ඉතිහාසය තුළ බාහිර පණිවිඩය වන
බවය. අපි මේ සත්‍යය යම් කාලයක් පුරා උගන්වා ඇත්තෙමු; නමුත් දැන් එය ප්‍රකාශන
පොත නවවන පරිච්ඡේදයෙන් ආරම්භ වී ප්‍රකාශන පොත එකොළොස්වන
පරිච්ඡේදයෙන් අවසන් වන එක් රේඛාවක් මත පෙන්වා දිය හැකිය. 1840 සිට 1844
දක්වා සම්පූර්ණ වූ ඉස්ලාමයේ කාල අනාවැකියට සම්බන්ධ නෙවන අවුරුදු හතරක
කාලපරිච්ඡේදය, එකසිය හතළිස් හතර දහසේ මුද්‍රා තැබීමේ කාලය නිරූපණය කරයි.
ප්‍රකාශන පොත එකොළොස්වන පරිච්ඡේදයේ මහත් භූකම්පාව මගින්, එකසිය
හතළිස් හතර දහස ධජයක් ලෙස උසස් කරනු ලබති.

යෙහෙස්කෙල් නිස්භන්වන පරිච්ඡේදයේ දෙවියන්වහන්සේගේ ජනතාව සෙනාවක්
ලෙස නැඟීසිටුවීම ආදාම්ගේ මැවීමෙන් පෙරරුපිත කරනු ලැබූ දෙපියවර ක්‍රියාවලියකි.
පළමුව ආදාම් මැටිවලින් හැඩගස්වන ලද අතර, පසුව ක්‍රිස්තුස්වහන්සේ ඔහු තුළට
ජීවනයේ ශ්වාසය පිඹින සේක. යෙහෙස්කෙල්හි පළමු අනාවැකිය මළ සිරුරු
ආකාරයට ගොඩනඟයි, නමුත් ඒවා තවමත් මළය. එවිට හතර සුළඟ සිරුරු මතට
පිඹිනු ලබන අතර, ඒවා බලවත් සෙනාවක් ලෙස නැඟීසිටියි. නිස්අට සහ හතළිහ යන
සංඛ්‍යා එම පියවර දෙක නිරූපණය කරයි.

අපි මෙම කරුණු ඊළඟ ලිපියේදී තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන යමු.

මෙයින් නි පසු යු දෙව් වරු නි ගේ උන් සවයක් නි බු ණේ ය; යේ සු ස් යෙරු
දැන් යෙරු සලමේ බැටළු දොරටු ව අසල, හෙබ්‍රේ වී භාෂාවෙන් බෙතෙස් දා යනු වෙ
හැඳි නි වෙන, මණ් ඩප පහක් ඇති පොකු ණක් නි බේ . එහි අන් ධයන් , කොර
ගි ය අය ඇතු එ බලහි න රෝගී නි ගේ මහන් සමූ හයක් , ජලය කාලමෙන තු රු

සි ටි යේ ය. මක් නි සාදනි යම් න කාලයකදී දේ වද්ද නයෙක් පොකු ණට බැස ජලය කැලඹු වේ ය; එවි ට ජලය කැලඹු ණු පසු පළමු ව එයට ඇතු එ වූ කවරෙකු වූ වද, නි බූ කවර රෝගයක් වූ වද සු වකරනු ලැබු වේ ය. එහි නි ස් අට අවු රු දු රෝගී භාවයෙන් පෙළු ණු එක් මනු ඡය යෙක් සි ටි යේ ය. යේ සු ස් ඔහු වැනි වි ට, ඔහු බොහෝ කාලයක් එම නත් ත් වයේ සි ටි බව දැනගෙන, ඔහු ට මෙසේ කී වේ ය: "නු ඔ සු වපන් වත් න කැමති ද?" බලහී න මනු ඡය යා උන් වහන් සේ ට දෙමි ත් කී වේ ය: "ස් වාමි නි , ජලය කැලඹෙන වි ට මා පොකු ණට ඇතු එ කි රී ම කෙනෙක් නැත; නමු ත් මම යන අතරතු ර වෙන කෙනෙක් මට පෙර බැස යයි ." යේ සු ස් ඔහු ට මෙසේ කී වේ ය: "නැති ට, නු ඹේ යහන උස් සාගෙන ඇවි දි ත් න ඒ මනු ඡය යා සු වපන් වි , නම යහන උස් සාගෙන ඇවි ද් දේ ය. එදි න සබත් දවසය. යොහන් 5:1-9.

"දැන් නැතිට, සේරෙද් ඇළ පසුකර යන්නැ"යි මම කීවෙමි. එවිට අපි සේරෙද් ඇළ පසුකර ගියෙමු. කාදෙෂ්-බර්තෝයා සිට පිටත් වී අපි සේරෙද් ඇළ පසුකර එන තෙක් වූ කාලය අවුරුදු තිස්අටක් විය; එනම්, යෙහෝවා ඔවුන් ගැන දිවුරා කී ලෙස, යුද්ධයට සුදුසු වූ පුරුෂයන්ගේ මුළු පරම්පරාවම සෙනඟ අතරින් විනාශවී ගිය තෙක්ය. ද්විතීය කථාව 2:13, 14.